

det vil stundom sige opslidte Underofficerer, skulle lønnes af Communen, og at Communen dog ikke selv har Ret til at vælge dem. Jeg vil altsaa holde paa, at der i Loven optages en Bestemmelse om, at Communerne selv have Ret til at vælge de Bestillingsmænd, de skulle lønne. Hvad § 9 angaaer, da maa jeg tiltræde Indholdet af den. Det er efter min Anskuelse ganske vist, at de saakaldte Raadstue-samlinger ikke have nogen væsentlig Betydning. Det staaer jo desuden Borgerne frit for ved frie Møder selv at udtale sig om en Communes Anliggender og derved ogsaa give Communalbestyrelsen deres Duffe tilkjende.

Thorab: Jeg skal ikke dvæle ved, hvad der udførligt og, som det forekommer mig, saakaldt klart er fremsat fra enkelte ærede Medlemmer om, hvorledes det nærværende Udkast i sin Heelhed ikke stemmer med det Løfte, som egentlig ligger til Grund derfor, nemlig Løftet i Grundlovens § 91, og hvorledes Communerne har Ret til at faae en selvstændig Styrelse under Statens Tilfyn ikke derved er skeet Fyldest i sin Heelhed. Det er kun et enkelt Punkt af dette Lovforslag, som jeg skal tillade mig at dvæle ved, et Punkt, som jeg troer vil have den allerstørste Betydning for Befolkningens fremskridende Udvikling baade i politisk og i borgerlig Henseende. Det er Lovudkastets § 3, der her staaer for mig som en Banfælighed, Fremtiden vil møde, dersom den bliver staaende, en Banfælighed, som jeg troer erkjendes næsten overalt, en Banfælighed for at bringe det dertil, at Communerne omfatte Skolevæsenet med Kjærlighed og Narvaagenhed, at de anspores til at gjøre Alt, for at Skolevæsenet kan komme til at staae ikke blot paa et hæderligt og dygtigt Standpunkt, men paa et saadant Standpunkt, at det virkelig driver Familierne til at omfatte Skolen med Kjærlighed. Det forekommer mig, at saalænge man efter Lovudkastets § 3 vil fastholde Skolecommissionen, som den hidtil har bestaaet som en Inspection, og mere end en Inspection, jo som en formelig Myndighed, der kunde — og dertil skal jeg strax komme i Detaillen — faae en betydelig Indflydelse paa Skolens hele Fremtidsudvikling, da vil et Haab briste, som vist Mange

nære, nemlig at Communen og Familien ved at omfatte Skolen med en Kjærlighed og et Liv, som hidtil have været ukjendte, skulde formaae at føre Skolen og hele Oplysningsværket fremad. Den ærede Minister har gjort os opmærksom paa, at denne § 3 skulde være beregnet paa at lægge Alt, hvad der angaaer Udgifts- og Indtægtsbevilling, Kasse- og Regnskabsvæsenet o. s. v., forsaavidt det angaaer Skolevæsenet, over i Communalbestyrelsens Haand og derimod forbeholde Skolecommissionen udelukkende et Tilfyn; men jeg begriber ikke, hvorledes efter Skoleanordningen af 1814, hvortil der er henviist i Paragraphen, alene en saadan udelukkende Tilfynsvirksomhed kunde tillægges Commissionen; thi efter Skoleanordningen af 1814 er det uægteligt, at andre Ting ere henlagte under Commissionens Virksomhed, hvilke her blive staaende og som ville fordrø Udgifter. Jeg skal blot deriblandt nævne, at Skolecommissionen skal have Tilfyn med, at Skolebygningerne holdes i forsvarlig Stand, samt at den skal see til, naar nye opføres. Det maa jo komme ind under de Bestemmelser, som her fremdrages, naar det heder, at de skulle have Opfyn med Skolevæsenet, men tillige vil der ved den daglige Virksomhed, som Skolen har, altid fremkomme Udgifter, med Hensyn til hvilke Skolecommissionen efter Anordningen af 1814 skal have Indseende med, at Lovgivningens Regler følges; der er Inventariendgifter, der er hele Spørgsmaalet om, hvilke Lærebøger der skal bruges, der er Spørgsmaalet om, hvorledes Underviisningen skal drives, kort sagt, der er en heel Deel Bestemmelser, som Skolecommissionerne efter Udkastet rimeligvis ville beholde, og med Hensyn til hvilke jeg ikke kan see Andet, end at de tildeels ville collidere med Paragraphens Bestemmelse om, at Skolevæsenets Indtægter og Udgifter alene skulle ligge i Communalbestyrelsens Haand, og at de ville virke hæmmende paa hele Underviisningens Gang. Den ærede Minister antydede, at han for sin Person — og jeg antager ogsaa paa Regjeringens Vegne — vilde kunne nøies med at have Præsten eller Præsterne — hvis der var flere — som Tilfynshavende ved det nye Skolevæsen; men det er netop dette, som vilde forekomme mig at være